

Aluevaltuusto 13.06.2023 § 37

§ 37

Vastauksen antaminen valtuutettu Maria Guzeninan ja valtuutettu Helena Marttilan sekä 17 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen 4/2023 Senioreiden hyvinvoinnin lisääminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Suominen Tuula
Kati Kupiainen

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet tukevat senioriväestön toimintakykyä

Länsi-Uudenmaan ikääntynyt väestö on keskimäärin terveempää kuin muualla Suomessa. Väestö ikääntyy alueella vuosina 2023–2030 voimakkaasti, mikä näkyy erityisesti yli 80-vuotiaiden määrän nopeana kasvuna. Universaaleilla maksuttomilla tai matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksilla tuetaan sitä, että mahdollisimman suuri osa seniori-ikäisistä liikkuu aktiivisesti ja pysyy toimintakykyisenä. Tämän lisäksi on tärkeää mahdollistaa osallistuminen niille riskiryhmille, jotka tarvitsevat jonkinlaista tukea liikunnan harrastamiseen tai liikuntatoimintaan osallistumiseen. Kohdennettua liikuntatoimintaa on tarjolla alueen useammassa kunnassa mm. Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa sekä muuten yhteistyössä liikuntapalvelujen ja hyvinvointia edistävien toimintojen kanssa.

Liikunnan hyötyjä ikääntyneelle on muun muassa, että se vähentää ja hidastaa ikääntymisen väistämättä tuomia muutoksia kuten lihassmassan ja -voiman vähenemistä sekä pitää yllä tasapainotaitoa ja motoriikkaa ja näin ehkäisee kaatumisia. Monipuolinen liikunta ehkäisee ikääntyneilläkin monia sairauksia sekä kognition ja muistin heikkenemistä, parantaa unen laatua ja unirytmiiä, parantaa ruokahalua, ravitsemustilaa ja auttaa ruokahalun säätelyssä sekä vahvistaa psyykkistä hyvinvointia. Hyvinvointialueen palvelujen järjestämisen näkökulmasta keskeistä on, että ikääntyneen väestön toimintakyky säilyy mahdollisimman hyvällä tasolla, jotta suurin osa ikääntyneistä voi asua kotona ja tuetumman palvelun tarve on mahdollisimman vähäinen.

68+-sporttiranneke on kunnan tarjoama etu

Liikunta on tärkeä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kunnan että hyvinvointialueen vastuulla. Lainsäädännön mukaan hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä

kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin, joita ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastuspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueen saama valtion rahoitus on sekä yleiskatteista että laskennallista. Laskentamallissa huomioidaan hyvinvointialueen asukasmäärän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta sekä alueellisia olosuhteita kuvaavia tekijöitä. Lisäksi osa rahoituksesta määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerien perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttavat lisäksi alueelliset riskitekijät.

Kunnalla on vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin, joita määrittelee muun muassa liikuntalaki. Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle. Tähän sisältyy liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan järjestäminen eri kohderyhmät huomioon ottaen. Myös liikuntaetujen tarjoamisesta hyvinvointialueella asuvien kuntien asukkaille päättävät alueen kunnat. Esimerkiksi Espoossa 68+-sporttiranneke-edun tarjoamisesta vastaa Espoon kaupungin Liikunta ja urheilu -tulosityksikkö.

Kuntien tarjoamissa senioriliikuntaeduissa on merkittäviä eroja

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kaikki kunnat tarjoavat jonkinlaisia liikuntaetuja seniori-ikäisille asukkailleen. Useimmissa kunnissa senioreille (65- tai 70-vuotta täyttäneille) on tarjolla muun muassa edullisia tai maksuttomia kuntosali- ja/tai muita liikuntaryhmiä, uimahallin ja/tai kuntosalin käyttö maksuttomasti tai alennettuun hintaan, liikuntaneuvontaa tai maksutonta kuntosaliopastusta ja maksuttomia tiloja tai alennuksia tilavuokriin järjestöille seniorien liikuntatoiminnan järjestämiseksi. Kuntien tarjoamissa liikuntaeduissa on kuitenkin merkittäviä eroja, eivätkä edut muissa kunnissa ole yhtä kattavia kuin Espoon sporttirannekkeessa.

Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämässä

Hyvinvointialue seuraa asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Tähän seurantaan kuuluu aluevaltuustolle valtuustokausittain laadittava alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, joka laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan aluevaltuustolle vuosittain.

Hyvinvointialue ja kunnat tekevät hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä yhteistyössä keskenään sekä muiden julkisten toimijoiden, yleishyödyllisten yhteisöjen ja järjestöjen sekä yksityisten yritysten kanssa. Hyvinvointialue käy vuosittain alueen kuntien ja muiden hyte-toimijoiden kanssa neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Hyvinvointialue koordinoi hyvinvointialueen ja kuntien hyte-verkostoa, jonka tehtävä on muun muassa olla tukena alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelussa. Verkostossa voidaan myös käsitellä esimerkiksi kunnissa käytössä olevia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalleja ja etuja ja levittää hyviä käytäntöjä muihin kuntiin. Hyvinvointikertomus ja sen seuranta, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa käytävät neuvottelut sekä hyte-verkosto ovat keinoja yhteisten hyte-tavoitteiden edistämässä. Hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole ohjaus- tai päätösvaltaa kuntien hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan tai etuihin, kuten sporttiranneke tai muut kuntien asukkailleen

tarjoamat liikuntaedut.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuutettu Guzeninan ja Marttilan valtuustoaloite: Senioreiden hyvinvoinnin lisääminen / Ledamot Guzeninas och Marttilas fullmäktigemotion: Ökning av välbefinnandet bland seniorer
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien seniorien liikuntaetujen kartoitus

Tiedoksi

Päätöshistoria

Aluehallitus 29.05.2023 § 80

§ 80

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Björksten Jenni

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet tukevat senioriväestön toimintakykyä

Länsi-Uudenmaan ikääntynyt väestö on keskimäärin terveempää kuin muualla Suomessa. Väestö ikääntyy alueella vuosina 2023–2030 voimakkaasti, mikä näkyy erityisesti yli 80-vuotiaiden määrän nopeana kasvuna. Universaaleilla maksuttomilla tai matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksilla tuetaan sitä, että mahdollisimman suuri osa seniori-ikäisistä liikkuu aktiivisesti ja pysyy toimintakykyisenä. Tämän lisäksi on tärkeää mahdollistaa osallistuminen niille riskiryhmille, jotka

tarvitsevat jonkinlaista tukea liikunnan harrastamiseen tai liikuntatoimintaan osallistumiseen. Kohdennettua liikuntatoimintaa on tarjolla alueen useammassa kunnassa mm. Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa sekä muuten yhteistyössä liikuntapalvelujen ja hyvinvointia edistävien toimintojen kanssa.

Liikunnan hyötyjä ikääntyneelle on muun muassa, että se vähentää ja hidastaa ikääntymisen väistämättä tuomia muutoksia kuten lihassmassan ja -voiman vähenemistä sekä pitää yllä tasapainotaitoa ja motoriikkaa ja näin ehkäisee kaatumisia. Monipuolinen liikunta ehkäisee ikääntyneilläkin monia sairauksia sekä kognition ja muistin heikkenemistä, parantaa unen laatua ja unirytmiiä, parantaa ruokahalua, ravitsemustilaa ja auttaa ruokahalun säätelyssä sekä vahvistaa psyykkistä hyvinvointia. Hyvinvointialueen palvelujen järjestämisen näkökulmasta keskeistä on, että ikääntyneen väestön toimintakyky säilyy mahdollisimman hyvällä tasolla, jotta suurin osa ikääntyneistä voi asua kotona ja tuetumman palvelun tarve on mahdollisimman vähäinen.

68+-sporttiranneke on kunnan tarjoama etu

Liikunta on tärkeä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kunnan että hyvinvointialueen vastuulla. Lainsäädännön mukaan hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin, joita ovat sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastuspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueen saama valtion rahoitus on sekä yleiskatteista että laskennallista. Laskentamallissa huomioidaan hyvinvointialueen asukasmäärän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta sekä alueellisia olosuhteita kuvaavia tekijöitä. Lisäksi osa rahoituksesta määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerien perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttavat lisäksi alueelliset riskitekijät.

Kunnalla on vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin, joita määrittelee muun muassa liikuntalaki. Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle. Tähän sisältyy liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan järjestäminen eri kohderyhmät huomioon ottaen. Myös liikuntaetujen tarjoamisesta hyvinvointialueella asuvien kuntien asukkaille päättävät alueen kunnat. Esimerkiksi Espoossa 68+-sporttiranneke-edun tarjoamisesta vastaa Espoon kaupungin Liikunta ja urheilu -tulosityksikkö.

Kuntien tarjoamisessa senioriliikuntaeduissa on merkittäviä eroja

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kaikki kunnat tarjoavat jonkinlaisia liikuntaetuja seniori-ikäisille asukkailleen. Useimmissa kunnissa senioreille (65- tai 70-vuotta täyttäneille) on tarjolla muun muassa edullisia tai maksuttomia kuntosali- ja/tai muita liikuntaryhmiä, uimahallin ja/tai kuntosalin käyttö maksuttomasti tai alennettuun hintaan, liikuntaneuvontaa tai maksutonta kuntosaliopastusta ja maksuttomia tiloja tai alennuksia tilavuokriin järjestöille seniorien liikuntatoiminnan järjestämiseksi. Kuntien tarjoamisessa liikuntaeduissa on kuitenkin merkittäviä eroja, eivätkä edut muissa kunnissa ole yhtä kattavia kuin Espoon sporttirannekkeessa.

Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämässä

Hyvinvointialue seuraa asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä

sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Tähän seurantaan kuuluu aluevaltuustolle valtuustokausittain laadittava alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, joka laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan aluevaltuustolle vuosittain.

Hyvinvointialue ja kunnat tekevät hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä yhteistyössä keskenään sekä muiden julkisten toimijoiden, yleishyödyllisten yhteisöjen ja järjestöjen sekä yksityisten yritysten kanssa. Hyvinvointialue käy vuosittain alueen kuntien ja muiden hyte-toimijoiden kanssa neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Hyvinvointialue koordinoi hyvinvointialueen ja kuntien hyte-verkostoa, jonka tehtävä on muun muassa olla tukena alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelussa. Verkostossa voidaan myös käsitellä esimerkiksi kunnissa käytössä olevia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalleja ja etuja ja levittää hyviä käytäntöjä muihin kuntiin. Hyvinvointikertomus ja sen seuranta, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa käytävät neuvottelut sekä hyte-verkosto ovat keinoja yhteisten hyte-tavoitteiden edistämiseksi. Hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole ohjaus- tai päätösvaltaa kuntien hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan tai etuihin, kuten sporttiranneke tai muut kuntien asukkaalleen tarjoamat liikuntaedut.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Varajäsen Ekholm poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 12.09.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Maria Guzenina ja valtuutettu Helena Marttila sekä 17 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 14.2.2023 § 11 aloitteen Senioreiden hyvinvoinnin lisääminen.

Valtuustoaloitteen tekijät esittävät, että Espoossa käytössä oleva 68+sporttirannekkeen tyyppinen seniorikansalaisia aktiivisuuteen kannustava ja toimintakykyä ylläpitävä järjestelmä otetaan soveltuville osin käyttöön kaikkialla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet **Oheismateriaali** **Tiedoksi**

Päätöshistoria